

Schoolcontract

Het CDA wil bevorderen dat ouders en scholen zich binden aan een lokaal 'schoolcontract' waarin de wederzijdse verplichtingen en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd. Dat staat in haar Verkiezingsprogramma 2010:¹ 'Het schoolcontract is een goed instrument om fatsoenlijk gedrag van ouders en kinderen jegens de school en medeleerlingen te bevorderen en de school te committeren aan goed onderwijs. Ouders en kinderen verbinden zich aan een aantal afspraken: op school wordt Nederlands gesproken, zij gaan verzuim en spijbelen tegen, en zij doen actief mee aan regelmatige oudergesprekken.' Volgens CDA-coryfee Marja van Bijsterveldt zou de school zich kunnen verplichten leerlingen bij lesuitval goed op te vangen en de ouders per omgaande voor te lichten over schoolverzuim van hun kinderen, evenals over inspectierapporten e.d. (CDA en CNVO 31/5/2010).² En van de ouders zou bijvoorbeeld mogen worden verwacht dat ze thuis Nederlands spreken en dat ze op school hand- en spandiensten verlenen.² Het CDA spreekt zich overigens niet uit over de juridische status van het schoolcontract: zijn ouders verplicht het contract te onderschrijven en worden ze ter verantwoording geroepen en aangepakt als ze er met de pet naar gooien? Maar ook het benoemen van morele verantwoordelijkheden kan al helpen, aldus Van Bijsterveldt, om te onderstrepen dat de ouders deelgenoot zijn in de schoolgemeenschap en dat ze zich samen met de school moeten inzetten voor de opvoeding van hun kinderen.

Naar mijn gevoel is een wederzijds *contract* een veel te zwaar wapen. Volgens mij zou de school beter kunnen beginnen met:

- voorlichting over de wettelijke en ethische verplichtingen waardoor de school zich laat leiden in haar relatie tot leerlingen en ouders;
- voorlichting over de wettelijke verplichtingen waaraan ouders gebonden zijn in de relatie tot hun kinderen en tot de school; en
- voorlichting over de wijze waarop ouders zouden kunnen bijdragen aan het bereiken van de opleidings- en vormingsdoelen van de school, voorzover dat in hun vermogen ligt.

Met de derde bullet tracht ik tot uitdrukking te brengen dat het onredelijk is alle individuele ouders eisen te stellen waaraan alleen ideale ouders die onder ideale omstandigheden leven, kunnen voldoen. Door de meetlat van het CDA dreigen vele ouders overvraagd te worden. Mag je aan (Friese, Turkse, Marokkaanse, Engelstalige) ouders die hun kinderen tweetalig willen opvoeden, de eis stellen dat ze thuis het Standaardnederlands spreken? En mag je (aan zwaarbelaste mantelzorgers en) aan tweeverdieners die gehoor geven aan het overheidsstreven dat ze beiden 30 à 40 uur per week werken, de eis stellen dat ze in hun schaarse vrije tijd ook nog hand- en spandiensten voor de school leveren?³ Een bindend schoolcontract met dergelijke CDA-clausules zou voor hen een wurgcontract worden.

Als men voor een bindend contract kiest, dan moet men zich volgens mij tot enkele minimale clausules beperken. Zo moeten Vlaamse ouders met ingang van het komend schooljaar een *engagementsverklaring* ondertekenen die uitsluitend betrekking heeft op a) contactmomenten tussen ouders en school, b) verzuimbeleid, (c) beleid inzake individuele begeleidingsvoorzieningen voor leerlingen en (d) taalbeleid (anderstalige ouders moeten hun kinderen aanmoedigen Nederlands te leren, bijvoorbeeld door ze naar een Nederlandstalige kleuterschool te sturen).⁴

Maar het CDA zet de deur open voor contracten die veel verder gaan. De Rotterdamse CDA-wethouder Leonard Geluk heeft zich bijvoorbeeld sterk gemaakt voor de totstandkoming van een *opvoedcontract* tussen school en ouders. In de schoolgids worden pedagogische beginselen neergelegd waaraan ouders zich naar het oordeel van de school moeten houden, geïnspireerd op tien 'vanzelfsprekendheden' die in 2008 op papier zijn gezet (zie tekstkader). Wie zich niet aan een dergelijk *oudercontract* houdt, wordt daarop door de school aangesproken.⁵ De wethouder heeft niet uitgelegd of hij ook nog vervolgstappen in gedachten heeft, maar men zou kunnen denken aan initiatieven van het Zorgadviesteam die kunnen uitmonden in interventies van het schoolmaatschappelijk werk en van de kindbescherming. Volgens de wethouder is het oudercontract een instrument om vorm te geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de school en de ouders, maar het kan ontaarden in een situatie waarin de school zich als een soort opvoedpolitie ontpopt en waarin ouders door de school onder curatele worden gesteld.⁶ Een bijkomend risico is dat een dergelijk oudercontract veel te weinig rekening houdt met de nijpende omstandigheden waarin minvermogende, kleinbehuisde en laagopgeleide gezinnen verkeren.

Jesse Jeronimoon schreef in 2003 een informatief artikel naar aanleiding van de ideeën van minister Maria van der Hoeven over *ouder-schoolcontracten* (home-school agreements).⁷ Haar 'doel is om pro-

Tien zaken die Rotterdammers vanzelfsprekend vinden bij de opvoeding van hun kinderen*

1. **Ik bied mijn kind een warm en veilig thuis, waar het altijd welkom is.** Ieder kind verdient een thuis waar het zich geborgen voelt en waar het aandacht en liefde krijgt. Als ouders werken zorgen ze voor goede kinderopvang.
 2. **Ik verzorg mijn kind goed: zo kleeft ik hem naar de weersomstandigheden en geef hem thuis een gezond ontbijt.** Ouders zorgen ervoor dat hun kinderen driemaal per dag gezonde voeding krijgen en voldoende bewegen. Kleding moet passen bij de tijd van het jaar en de situatie. Zo heeft een aantal scholen kledingvoorschriften waar leerlingen zich aan moeten houden.**
 3. **Ik bereid mijn kind goed voor op de risico's die er in de omgeving zijn: op straat, in de buurt, op televisie en internet.** De omgeving waarin kinderen opgroeien moet veilig zijn, zowel op straat als thuis. Alle kinderen krijgen tijdig verkeersles en zwemles. De omgeving moet vrij zijn van alcohol en drugs. Televisie en internet bieden veel informatie, maar hebben ook gevaren in zich die ouders moeten kennen.
 4. **Ik zorg ervoor dat mijn kind goed voorbereid naar school gaat. Dat betekent bijvoorbeeld dat het voldoende Nederlands spreekt voor het naar de basisschool gaat.** Ouders die zelf de Nederlandse taal onvoldoende beheersen kunnen door hun kind naar de vroeg- en voorschoolse educatie te laten gaan ervoor zorgen dat hun kind toch voldoende Nederlands spreekt. Zo begint het kind niet met een achterstand. De ouders gaan zelf op Nederlandse taalles.*** Ouders zorgen ervoor dat hun kind het huiswerk maakt en dat hun kind op tijd op school is.
 5. **Ik bespreek regelmatig met de school hoe het met mijn kind gaat.** Ouders en school maken afspraken over wederzijdse verwachtingen en inspanningen. Regelmatig wordt de ontwikkeling van het kind besproken. Ouders en school werken aan de optimale ontplooiing van het kind, waarbij zijn talenten het uitgangspunt zijn.
 6. **Ik geef mijn kind het goede voorbeeld door zelf respectvol om te gaan met anderen.** Voorbeeldgedrag van ouders en andere volwassenen is van groot belang. Kinderen vertrouwd maken met omgang met mensen van andere culturen, geloof en gaardheid hoort hierbij.
 7. **Ik zorg ervoor dat mijn kind voor zijn 12e seksueel is voorgelicht. Ik leer hem om te gaan met zijn eigen grenzen en met de grenzen van anderen.** Ouders zijn er verantwoordelijk voor dat zij hun kind voor het 12e jaar seksuele voorlichting geven. Ook school heeft hier een taak in. Kinderen moeten leren om te gaan met grenzen stellen in de omgang met anderen en leren de grenzen van anderen te respecteren.
 8. **Ik kan uitleggen welke keuzes ik maak in de opvoeding. Ik ben aanspreekbaar op hoe ik met mijn kind omga.** Ouders hebben hun eigen stijl van opvoeden. Zij moeten in staat zijn uit te leggen als afgeweken wordt van wat normaal is. Ouders zijn aanspreekbaar op hun omgang met hun kind en op het gedrag van hun kind.
 9. **Ik bespreek wat ik van anderen verwacht bij de opvoeding van mijn kind.** Ouders moeten weten wie bij de opvoeding van hun kinderen betrokken zijn. Met deze betrokkenen worden afspraken gemaakt over verwachtingen en inzet.
 10. **Ik vraag hulp als ik moeite heb met de opvoeding van mijn kind.** Alle ouders hebben wel eens vragen. Hulp hierbij vragen is volstrekt normaal, zowel in het informele netwerk als het formele circuit.
 11. **En nóg een vanzelfsprekendheid: Ouders (moeten) er ook voor zorgen dat hun kind op tijd naar bed gaat.** Basisschoolkinderen die om 10 uur nog over straat lopen. Dat kan verkeersonveilig zijn. En schoolprestaties belemmeren. Het moet ook voor leraren frustrerend zijn dat een kind zich door slaapgebrek niet volledig kan ontplooiën.
- *) Bron: Eindverslag opvoedjaar 2007/2008 pp.30-31 (campagne 'Opvoeden doen we samen', Gemeente Rotterdam, juli 2008); punt 11: commentaar van Barbara Schreuders (p.32).
- **) En afspraken over gezonde traktaties.⁵
- ***) Op school spreken ouders Nederlands met elkaar en houden elkaar daar ook aan; en thuis laten ze hun kinderen naar Nederlandse TV-programma's kijken.⁵

bleemgedrag van leerlingen *gezamenlijk* te voorkomen en, indien nodig, op te lossen. Ouders gaan met het ondertekenen van de overeenkomst ook akkoord met de sancties wanneer hun kind de schoolregels overtreedt. In het contract kunnen gedragsregels worden opgenomen omtrent spijbelen, huiswerk, kledingvoorschriften, wapenbezit, diefstal en drugs.' Volgens de minister kunnen ouders "hun problemen niet zomaar over de schutting van de school kieperen en erop rekenen dat die het wel oplost. Dat doen ze nu in veel gevallen wel. Op het moment dat de school dan handelend optreedt, komen diezelfde ouders verontwaardigd verhaal halen. (...) Dat soort gedrag ondermijnt het gezag van de school. Ouders dienen zich te realiseren dat er regels zijn en afspraken, waartegen ze dus niet in het geweer mogen komen. Dat ze aan de kant van de school [moeten] gaan staan, ook als het moeilijk wordt. De school en de ouders, dat horen twee kanten van dezelfde medaille te zijn." Wat de minister dus eigenlijk zegt is dat ouders moeten beloven zich vierkant achter de schoolregels en -straffen te stellen, niet voor hun kinderen op te komen en zich van kritiek op de school te onthouden. Via het schoolcontract wil zij een verstikkend harmoniemodel afdwingen, waarbij het ouderlijke, persoonlijke opvoedingsklimaat in het kleine gezin moet wijken voor het disciplinaire, onpersoonlijke klimaat in klassen met 30 en scholen met 300 tot 1500 kinderen.

Medio 2009 publiceerde Leraar24 een videofilmje ten gunste van oudercontracten, waarop door de Vereniging Openbaar Onderwijs gereageerd is.⁸ Maar er werden eigenlijk geen argumenten aangedragen

waarom de ouders een *contract* zouden moeten ondertekenen. Als de school op een handtekening prijs stelt, waarom beperkt men zich dan niet tot een ouderlijke *intentieverklaring* waarin de ouders voldoende ruimte houden om in de toekomst naar bevind van zaken te handelen? Maar voordat de school dat formulier concipieert, zou ze er goed aan doen eerst nog even haar handtekening te zetten onder de verklaring die moeder Aisha Sultan (St. Louis Post-Dispatch 20/8/2009) heeft opgesteld om ouders te beschermen tegen de bureaucratische bedilzucht van schooldirecties en -besturen.⁹

Wes Holleman
weblog onderwijs 3-6-2010
<http://www.onderwijsethiek.nl>

-
- ¹ <http://verkiezingen.cda.nl/uploads/files/CDA-Verkiezingsprogramma-2010-Slagvaardig-en-samen.pdf> (§3.1.8).
- ² http://www.cda.nl/Actueel/Nieuws/Nieuwsbericht/2010/5/22/Van_Bijsterveldt__Schoolcontract_tussen_ouders_en_de_school.aspx;
<http://www.cnvo.nl/nieuws/artikel/40216/>.
- ³ *De discussie voorbij: eindrapport Taskforce Deeltijdplus* (maart 2010). URL:
<http://www.meerurenwerken.nl/download/document/werknemers/231/bekijk/>.
- ⁴ <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=14084>.
Zie ook *Ouders als partners* (Onderwijsraad 2010, p. 77). URL:
<http://www.onderwijsraad.nl/upload/publicaties/571/documenten/ouders-als-partners.pdf>.
- ⁵ <http://www.bds.rotterdam.nl/content.jsp?objectid=197870>;
<http://www.bds.rotterdam.nl/content.jsp?objectid=197475>.
- ⁶ http://www.trouw.nl/onderwijs/nieuws/basisonderwijs/article2063322.ece/Opvoeden_in_contract_met_ouders.html;
http://www.trouw.nl/onderwijs/nieuws/basisonderwijs/article2063501.ece/Schoolcontract_roept_twijfel_op_.html;
<http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Binnenland/article/detail/276500/2009/03/25/Isquo-Contract-Ik-ben-al-rsquo-n-goede-mama-rsquo.dhtml>.
- ⁷ *Ouder-schoolcontract moet gedragsregels duidelijk maken*. URL:
<http://www.pedagogiek.net/content/artikel.php?contentID=861> (blijkt op 2/6/2010 uit de lucht te zijn);
<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Q14YJqmXDG8J:www.pedagogiek.net/content/artikel.php%3FcontentID%3D861+schoolcontract&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>.
- ⁸ <http://www.leraar24.nl/video/591/de-kwestie-school-oudercontract>;
http://www.voo.nl/Nieuws/Discussie_over_de_waarde_van_oudercontracten.
- ⁹ <http://interact.stltoday.com/blogzone/parents-talk-back/parents-talk-back/2009/08/a-school-contract-by-parents-for-teachers/>